

10 ශ්‍රේණිය ඉතිහාසය

ඒකකය 5

ශ්‍රී ලංකාවේ

පැරණි විද්‍යාව හා
තාක්ෂණය

කියවීම
පත්‍රිකාව

ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි විද්‍යාව හා තාක්ෂණය

අයි.එම්.ධම්මික කුමාර ඉලංකෝන් (ගුරු උපදේශක)
කොට්ඨාස අධ්‍යාපන කාර්යාලය, කුරුණෑගල

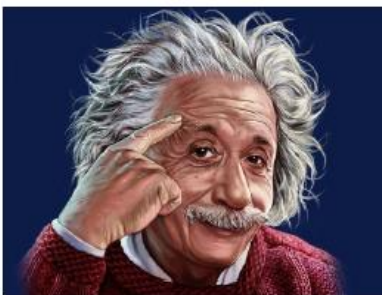
විද්‍යාත්මක අදහස් වල මුල් අවස්ථා

- විමසිල්ලෙන් බැලීමේදී පෙනෙන්නේ පැරණි මිනිසා සෑමදෙයක්ම විද්‍යාත්මකව කල්පනා කිරීමෙන් සිදුකල බවයි.
- අතීත මිනිසා ස්වභාව ධර්මයේ මූල ධර්ම නිවැරදිව අවබෝධ කරගෙන ඇත.
- ස්වභාව ධර්මයේ මූල ධර්ම යොදා ගනිමින් ප්‍රායෝගිකව වැඩ කටයුතු කිරීම සිදුවන්නේ තාක්ෂණය අන්වය.
- මෙම කටයුතු ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ සිට මානවයා ස්වභාව ධර්මයේ පවතින මූල ධර්ම තේරුම් ගෙන කටයුතු කරගෙන ඇත.
- වසර 28000 පෙර මානවයා නිර්වානා ගල් වලින් මෙවලම් සකස් කරගෙන ඇත.
- වෙරයොදා බලයක් යෙදීමෙන් පතුරු ගලවා මෙවලම් තැනීම පිඩන ා ශල්‍යකර්ම නමින් හැඳින්වේ.

ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගය

මැටි ඔරු සුසාන

- මැටි ඔරු සුසාන ගර්භ ඉදිකර ඇත්තේ මියගිය අය ආදාහනය කිරීම සඳහාය.
- අමු මැටි යොදාගෙන විශාල බේසමක හෝ ඔරුවක හැඩයෙන් නිමකර ඇත.
- ගර්භ බිත්තියේ උස වියට සරිලන සනකම පොලවට ලම්භාකාර බව පිළිබඳව කල්පනා කර සකස් කර ඇත.
- උඩරට මඩමේ හමු වූ නිවාසයේද බිත්ති ලම්භාකාරව ගොඩනගා ඇත.

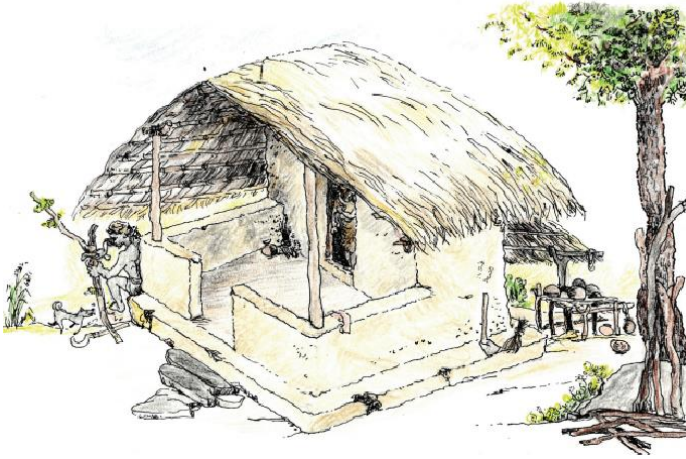

යම්කිසි වස්තුවක් ඉහත ආකාරයට පොලවට ලම්භාකාර වීමෙන් වස්තු පොලවමත ඇති කරන පිඩනය නිශ්ක්‍රීය වෙයි. (භෞතික විද්‍යාත්මක මූලධර්මයකි.)

- ක්‍රි.පූ 1350 සොහොන් ගර්භයක ඇටසැකිලි පිලිස්සීමේදී චතුරව චායුව ලබා ගැනීමට මැටි නල යොදාගෙන ඇත.

දහනය සඳහා ඔක්සිජන් වායුව අවශ්‍ය බව නූතන විද්‍යාව මගින් පැහැදිලි කරන්නේ 18 වන සියවස තරම් මෑත කාලයකදීය.

නිවාස ඉදිකිරීමේ තාක්ෂණය

- පොළවමත ගල් කැබලි අතුරා ශක්තිමත් කර ඇත.
- එම ගල් කැබලිමත මැටි තවරා ගෙඩිම සකස් කර ඇත.
- බිත්ති වර්ථවි මැටි වලින් සකස් කර ඇත.
- නිවසේ ඉදිරිපස හා පිටුපස වශයෙන් වෙන් කිරීමට නිවස මැදින් බිත්තියක් වෙයි.
- උළුවස්ස සවිකල සිදුරු කැණීමේදී සොයාගෙන ඇත.
- අත්තිවාරම මත බිත්ති ගොඩනගා ඇත.

මැටිබදන් නිර්මාණය කිරීම

- ❖ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේදී මැටි බදන් නිර්මාණය කර ඇත
- ❖ සකපෝරුව නමින් හැඳින්වෙන සරල යන්ත්‍රය මැටි බදන් තැනීමට භාවිත කර තිබේ
- ❖ මැටි බදන් නිපදවීමට සුදුසු මැටි වර්ගය තෝරා ගැනීම මූලික පියවර වේ
- ❖ මැටි පදම් කර ගැනීම
- ❖ පිලිස්සීමට උදනක් තනා ගැනීම
- ❖ නියමිත උෞෂ්ණත්වයට බදන පුළුස්සා ගැනීම
- ❖ පූර්ව ඓතිහාසික යුගයේ නිපද වූ මැටි බදන් කාල රක්ත වර්ණ මැටි බදන් ලෙස හැඳින්වේ

උඩරංචාමඩම මැටි බදන

- ❖ වර්ණාලේපිත මැටි බඳුනක්
- ❖ සුදුපැහැති පසුබිමක තැඹිලි පැහැයෙන් යුත් ඉරි පින්තාරු කර ඇත
- ❖ වර්ණ සකස්කර ගැනීම සඳහා රතු පැහැති ගුරුගල් භාවිතාකර ඇත

විද්‍යාත්මක භාවිතයේ පරිණාතිය

වැව් ඉදිකිරීම

වැව් ඉදිකිරීමේ අරමුණු

- ❖ මූලින්ම වර්ෂා ජලය ගබඩා කර තබා ගැනීමේ අරමුණින් ගම් වැව් ඉදිකරන ලදී
- ❖ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීම
- ❖ ගංවතුර පාලනය කිරීම
- ❖ නාගරික ජනතාවගේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම
- ❖ මහ වැව් තැනීමටත් ජලයෙන් පිරුණු පසු එම වැව් නඩත්තු කිරීමටත් ඉහළ විද්‍යාත්මක දැනුමක් අවශ්‍ය වේ
- ❖ මහ වැව් තැනීමේ දී සැලකිල්ල යොමු කළ යුතු ප්‍රධානතම කාරණය වන්නේ එහි රැස්වන විශාල ජල ධාරිතාව මගින් ඇති කරන පීඩනය පාලනය කර ගෙන එය දීර්ඝ කාලයක් රඳවා තබා ගැනීම සහ ප්‍රයෝජනය සඳහා ජලය පිටතට ගැනීමේ දී ඇති වන අහිමියම් වනාශකාරී පීඩනය මගින් ඇති කරන බලය පාලනය කරගැනීමත් ය.

ඇළ මාර්ගය

- ගංගා හරස් කර අමුණු බැඳ ජලය රැස්කර වැව්වෙත ගෙන යාම මෙයින් සිදුවෙයි.
- බ්‍රි.පු දෙවන සියවසට අයත් සෙල්ලිපියක අඩික යන පදය යොදා ගෙන ඇත.
- මොහු ඇළ මාර්ග සම්බන්ධව කටයුතු කළ අයෙකු බව සඳහන් වෙයි.

ඇළ මාර්ගවලට උදාහරණ

- මහවැලි ගඟේ අතු ගංගාවක් වන අඹන් ගඟ හරස් කර තැනූ ඇළහැර ඇළ
- එම ඇළෙන් මින්නේරිය , ගිරිතලේ , කව්ඩුල්ල හා කන්නලේ යන වැව් වලට ජලය ගෙන ගියේය.
- පලමු අග්බෝ රජු මිනිපේ අමුණ ඉදිකර මිනිපේ ඇළ මාර්ගය ඔස්සේ පොළොන්නරුවට ජලය රැගෙන ඒම.
- ධාතුසේන රජු ඉදිකළ කලාවැවේ සිට තිසා වැවට ජලය ගෙන ගිය යෝධ ඇළ

පොකුණු සහ ලිං

- විහාර ආරාම වල විසූ භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා පොකුණු ඉදිකර ඇත.

උදා - කුට්ටිම් පොකුණ , කුමාර පොකුණ , නෙලුම් පොකුණ , ඇත් පොකුණ

කුට්ටිම් පොකුණ

කුමාර පොකුණ

සීගිරියේ ජල මල්

- සීගිරියේ බටහිර උද්‍යානයේ ජලමල් පිහිටා ඇති අතර එහි මල් හතරක් දක්නට ඇත.
- අඩි 600 ක් ආසන්න උසක සිට කාණු පද්ධතියක් හරහා තැනිතලාවට ජලය ගලා ඒමට සලසා ඇත.
- එම ගලා එන ජලය හිටිවනම් හරස් කර ජලය ඉහලට ඒමට සලස්වා ඇත.
- ජල කඳේ උස වෙනස් කිරීමට සිදුරුවල විශ්කම්භය වෙනස් කර ඇත.

- විෂ්කම්භය අඩු සිදුරෙන් වැඩි පීඩනයක් නිදහස් වන නිසා ජල කඳ වැඩි උසකට එසවෙන අතර විෂ්කම්භය වැඩි සිදුරෙන් ඊට වඩා අඩු උසකට ජල කඳ ඉහළට එසවේ.
- සීගිරි පර්වතයේ ඉහළ සිට පහළට ජලය ගලාගෙන පැමිණීමේ දී ඊට මුසු වන රොන්මඩ ස්වාභාවික ගුරුත්ව බලයෙන් පහළට කිඳා බැසීමට ජලය වැඩි දුරක් අඩු බැස්මකින් යුතුව ගලා යාමට හැකි වන පරිදි සීගිරියේ ජල උද්‍යානයේ කාණු පද්ධතිය දුගරාකාර ව සකස් කර තිබේ.
- කාණුවල තැන් කිහිපයකින් ඉවත් කළ හැකි ගල්පතුරු යොදා තිබෙන්නේ වර්ෂා කාලයෙන් පසු කාණු පත්ලේ එකතු වන රොන්මඩ ඉවත් කිරීමට ය.

වාස්තු විද්‍යාව

ගෘහ නිර්මාණ

- අනුරාධපුර හා පොළොන්නරු යුගවලට අයත් ගොඩනැගිලි පහත ආකාරයට දැක්විය හැකිය.
- දාගැබ්
- බෝධිකරය
- පිළිම ගෙවල්
- විහාර ගෙවල්
- ආරාම
- දානශාලා
- භාවනා කුටී
- රජ මාලිගා
- බලකොටු
- බෙහෙත් ශාලා
- අනුරාධපුර ජේතවනාරාමය , අභයගිරිය , රුවන්වැලිසෑය , ආදී ස්ථූප මහල් කීපයක් සහිත ලෝවාමහාපාය ඉදිකිරීමට දියුණු තාක්ෂණයක් තිබිය යුතුව ඇත.
- උදා - උතුරු මැද කලාපයට මෝසම් වර්ෂාව ලැබෙන අවදිවල අකුණු අනතුරුවලින් ස්ථූප ආරක්ෂා වී ඇත්තේ එකල ශිල්ප ඥානය තිබුණ නිසාය.
- රුවන්වැලිසෑය ඉදිකිරීමේදී අකුණු සන්නායක යොදා ගෙන ඇති බව මූලාශ්‍ර වල සඳහන් කර ඇති වත්මන්ව යන පදයෙන් පැහැදිලිය.

සහිතාරක්ෂාව සහ ස්වස්ථතාව හා වෛද්‍ය ක්‍රමය

- පණ්ඩිතාභය රජු ඉදිකළ මාතෘ නිවාස (සිව්කාශාලා) පිළිබඳව මහාවංශයේ දැක්වෙයි.
- මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය පිළිබඳව දීර්ඝ ඉතිහාසයක් පැවති බවයි.
- දුටු ගැමුණු රජු රෝහල් 18 ක් ඉදිකර ඇත.

ආලාහන පිරිවෙත් සංකීර්ණයේ රෝහල

- 1982 වර්ෂයේදී සොයාගෙන ඇත.
- අඩි 147.5 දිග හා පළල අඩි 109.2 වෙයි.
- වෛද්‍ය පොත් , බෙහෙත් ඔරු , ඔසු උයන් මේ ආශ්‍රිතව හමු වී ඇත.
- කැසිකිලි , වැසිකිලි හටමුන් වලින් අපද්‍රව්‍ය කළමණාකරණය කළ බව පැහැදිලි වෙයි.
- රජ මාලිගාවල පාවිච්චි කළ වැසිකිලි , කැසිකිලි ගැඹුරු වලකට සම්බන්ධ කර ඇත.
- පොළොන්නරුවේ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමට ක්‍රමානුකූල කාණු පද්ධතියක් යොදාගෙන ඇත.

ආලාහන පිරිවෙත් සංකීර්ණය

පුරාණ යකඩ නිශ්ශාරණ තාක්ෂණය

- යකඩ නිශ්ශාරණය යනු යකඩ උණු කිරීමයි.
- උච්ච පළාතට අයත් බේරගලින් යබොර කැබැල්ලක් හමු වෙයි.
- එය ක්‍රි.පූ 2400 අයත් බව පවසයි.
- යකඩ නිශ්ශාරණය පිළිබඳව ස්ථාන දෙකකින් තොරතුරු හෙලිවෙයි.

යකඩ උණු කළ උදුනක්

1. බලංගොඩ සමනල වැව ප්‍රදේශයෙන් පැරණි යකඩ උදුනක් හමු වෙයි. (ක්‍රි.පූ 3 වන සියවස) සුළං බලය යොදාගෙන ඇත.
 2. සීගිරියට නුදුරු අලකොළ වැව දෙහිගහ ඇළ කන්ද නම් ප්‍රදේශයෙන් පැරණි යකඩ උදුනක් සොයාගැනීම. මගින් හමක ආදාරයෙන් යකඩ උණු කර ඇත.
- විශේෂයෙන් සමනල වැව යකඩ නිශ්ශාරණය කිරීමට ලිමොනයිට් , හිමටයිට් යන ගල් වර්ග යොදාගෙන ඇත.
 - උදුන් දැල්වීම සඳහා මරං නැමැත් ශාකය යොදාගෙන ඇත.(වර්තමානයේ මෙම ශාක යකඩ මරං යනුවෙන් හදුන්වයි.)

ඉතා පුරාණ කාලයක සිට අපේ මුතුන්මිත්තෝ යකඩ නිස්සාරණය කිරීමේ තාක්ෂණය හොඳින් දැන සිටියහ. උච්ච පළාතට අයත් බෙරගලින් සොයා ගෙන ඇති ක්‍රි.ව. 2400 ට දින නිර්ණය කර තිබෙන සොහොන් ගැබක තිබී යබොර කැබැල්ලක් සොයා ගැනීමට පුරාවිද්‍යාඥයෝ සමත් වූහ. එය ඒ කාලයේ යකඩ උණු කළ බව පෙන්වන සාක්ෂියකි.

ලංකාවේ යකඩ නිස්සාරණය කිරීමේ පැරණි තාක්ෂණය කෙබඳු දැයි වටහා ගැනීමට ඉවහල් වන ප්‍රධාන අවස්ථා දෙකක් තිබේ. එයින් පළමුවැන්න සබරගමු පළාතට අයත් බලංගොඩ සමනල වැව ප්‍රදේශයෙන් සොයා ගන්නා ලද පැරණි යකඩ උදුන් ය.

දෙවැන්න මධ්‍යම පළාතට අයත් සීගිරියට නුදුරු අලකොළ වැව දෙහිගහ ඇළකන්ද නම් ප්‍රදේශයෙන් සොයා ගන්නා ලද පැරණි යකඩ උදුන් ය. ස්වභාවික පරිසරයේ පවතින යකඩ බහුල ගල්වලින් යකඩ ලෝහය වෙන් කර ගැනීමට නම් ඒවා අධික උෂ්ණත්වයට රත් කළ යුතුය. යකඩ උණුවන්නේ උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1538 දීය. මෙලෙස අධික උෂ්ණත්වයක් ලබා ගැනීමට නම් ඉතාම කාර්යක්ෂම තාක්ෂණයක් තිබීම අවශ්‍ය ය.

සමනල වැව යකඩ නිස්සාරණය කර තිබෙන්නේ ක්‍රි.පූ. තෙවන සියවසේ දීය. ඒ සඳහා යොදාගෙන තිබෙන උදුන් දැල්වීමට භාවිතා කර ඇත්තේ ස්වභාවික සුළං බලයයි. කඳු මුහුණතක ඉඳි කර තිබෙන මෙම උදුන් කඳු අතරින් ගලා එන සුළං මගින් පැය 12 කට ආසන්න වෙලාවක් නොතිවී දැල්වේ.

අදටත් වසරේ මෝසම් සුළං කාලයට සවස් යාමයේ එම ප්‍රදේශය හරහා හමන සුළං පසු දා පහන් වන තුරු අඛණ්ඩව හමා යයි. යකඩ සහිත ස්වභාවික ගල් කැබලි කොටා මැටියෙන් සකස් කළ උදුන්වලට දමා ඒ මත අඟුරු ද එක්කොට සවස් කාලයේ ගිනි දැල්වීමෙන් පසු ස්වභාවික සුළං බලයෙන් පසු දින අලුයම තෙක් ඇවිලි ඉන් යකඩ ඉවත් වේ. සමනල වැව යකඩ නිස්සාරණය කිරීමට භාවිතා කර තිබෙන්නේ ලිමොනයිට් හා හෙමටයිට් යන රසායන විද්‍යාත්මකව හඳුන්වන ගල් වර්ගයි.

මෙම උදුන් දැල්වීම සඳහා යොදාගෙන තිබෙන්නේ 'මරං' නමින් හැඳින්වෙන ගස් පුලස්සා ලබා ගන්නා අඟුරුය. අදත් ඒ පළාතේ මෙම ගස් වැවී තිබේ. මෙම ගස් වර්ග හැඳින්වීමට 'යකඩමරං' යන වචනයද භාවිතා කෙරේ.

දෙහිගහ ඇළකන්ද ප්‍රදේශයෙන් යකඩ උදුන් දැල්වීමට අවශ්‍ය කරන සුළං බලය ලබාගෙන තිබෙන්නේ මයිනහමක ආධාරයෙනි. ක්‍රි.පූ. 180 සිට ක්‍රි.ව. 200 පමණ දක්වා කාලය තුළ එහි යකඩ නිස්සාරණය කර තිබේ.

දැදිගම ඇත් පහණ

දැදිගම යනු ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික නගරයකි. අවම වශයෙන් මධ්‍ය ශිලා යුගයේ දී මෙම ප්‍රදේශය ජනාවාසව පැවැති බව නිශ්චය කර ගැනීමට හැකි සාධක ප්‍රදේශයෙන් හමු වී තිබේ. පුරාතනයේ මෙම ග්‍රාමය හඳුන්වා ඇත්තේ 'පුංඬගාමී' යනුවෙන් ය. එසේම ජාතගාම, දැතිගම, පිලගම ආදී නම් වලින් පැරැණි ලේඛනයන්හි මෙන්ම වංශ කතාවන්හි දී ද හැඳින්වෙන්නේ අද අපට හමුවන මේ දැදි-ගම නම් ග්‍රාමය ය. පාලි භාෂාවෙන් 'පුංඬ' යන්නෙහි අර්ථය ඊතලයෙහි පිටුපස නොහොත් පිහාටුව නම් කොටස ය. එය දැන්ව ලෙසින් ද සිංහලෙන් හඳුන්වන අතර 'පුංඬගාම' නොහොත් දැතිගම දිගු ගමක් ආ කට වතර විසින් දැදිගම බවට පත්කර තිබෙයි.

මානාහරණ නම් යුවරජතුමා දොළොස්වන ශත වර්ෂයේ දී දක්ෂිණ දේශයේ පාලකයා ලෙස දැදිගම කේන්ද්‍රස්ථානය කර ගනිමින් ප්‍රදේශය පාලනය කළේ ය. එතුමාගේ බිසව වූයේ රත්නාවලී නම් කුමරියයි. රත්නාවලී බිසව දැදිගම, යම් ස්ථානයකදී පිහිටත් කුමරකු බිහි කළා ය. දරුවකු බිහිකරන තැනට අප වහරන්නේ 'තිඹිරගෙයි වශයෙනි. මෙසේ මෙම තිඹිරගෙය තුළ දී බිහිවන කුමරා, එසේ මෙසේ කෙනකු නොවන බව පසක් වන්නේ කාලයාගේ ඇවෑමෙනි. ලංකා රාජ වංශයේ ශ්‍රේෂ්ඨ රජවරයකු වශයෙන් ත්‍රි සිංහලයම එක්සේසත් කරමින් මහත් කීර්තියක් ඉසිලූ මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා (ක්‍රි.ව. 1153 - 1186) ලෙස රාජාභිෂේක ලබන්නේ මෙසේ උපදින පුත් කුමරුවා ය. කුමරා උස් මහත් වී කලක් මායා රටේ ප්‍රාදේශීය පාලකයා බවට පත් වෙයි. එතුමා යුව රජු වශයෙන් සිටි කාලයේ දී තමා උපන් ස්ථානය සිහිවීම පිණිස තිඹිරගෙය තිබූ තැන කුඩා ස්තූපයක් ගොඩනගයි. පසුව මුළු රටම එක්සේසත් කරන මෙම මහින්දයාණන් ඉන් අනතුරුව එම කුඩා ස්තූපය මැදිකොට මහා ස්තූපයක් ගොඩනංවනු ලබන අතර දැදිගම කොටුවෙහෙර නොහොත් සූනිසර වෛත්‍ය වශයෙන් ප්‍රකට වන්නේ එයයි. කොටුවෙහෙර යනුවෙන් වහරන්නේ කොත් කැරැල්ලක් රහිත විශේෂ දාගැබ් ආකෘතියක් බව ඇතැම් පුරා විද්‍යාඥයෝ හඳුන්වනු ලබති.

1947 වසරේ සිට ආචාර්ය වාල්ස් ගොඩකුඹුරේ මහතා විසින් කළ කැණීම්හිදී කොටුවෙහෙර සම්බන්ධව තොරතුරු රාශියක් අනාවරණය කරගනී. දැනට වෛත්‍යයේ වට ප්‍රමාණය අඩි 804 ක් ද උස අඩි 47 ක් ද වෙයි. **1951** වසරේ දී වෛත්‍ය තුළ වූ ධාතු ගර්භ 10 ක් තහවුරු කර ගන්නා ලදී. මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණයන්හිදී රජතුමා ප්‍රථමයෙන් ගොඩනැඟූ ස්තූපයත් ඒ තුළ මෙන්ම මහා ස්තූපයේ වූ ධාතු ගර්භ කීපයක් නිරාවරණය කර ගැනීමට හැකියාව ලැබේ.

එක් ධාතු ගර්භයක තිබී හමු වූ දැදිගම ලෝකඩ ඇත්පහන අඳ ලෝක ප්‍රසිද්ධ වී තිබෙයි. මෙම හුරුබුහුටි පහන හෙළ කලාකරුවාගේ අභිමානයේ ආලෝකය දියන පුරා විහිදුවීමට සමත් වූ විශිෂ්ට නිර්මාණයකි. විශ්මිත නූතන තාක්ෂණික ලෝකය පවා මව්න කරවන සුළු මෙම ඇත් පහන කොළඹ කෞතුකාගාරයේ මහජන ප්‍රදර්ශනය සඳහා තැන්පත් කර ඇත. එය දම් වැලකින් ඵල්ලා තැබිය හැකි සේ නිමවූවකි. තෙල් පුරවනු ලබන්නේ ඇතාගේ කුසටය. ඇතා සිටගෙන සිටින වෘත්තාකාර තැටිය වටේට නිර යොදනු ලැබෙයි. තෙල් ගලාගෙන එන්නේ එහි දැවෙන තෙල් ප්‍රමාණය අනුවය. තැටියේ තෙල් පිරෙන විට වැඩිපුර තෙල් ගලා ඒම ස්වයංක්‍රීයව නවතියි. එය එසේ වීමට උපයෝගී කරගෙන ඇත්තේ වායු පීඩනය නම් න්‍යායයි. මේ නිසා පහනේ තෙල් උතුරා යාමක් සිදු නොවේ. පහන ඵල්ලා තැබීමට යොදා ගත් දම්වැල පවා නැට්ටුවන්ගේ සහ බෙරවාදකයන්ගේ රූප දම්වැල් පුරක් සේ සාදා ඇතා පිටෙහි ඇත්ගොව්වකු හිඳවා සම්පූර්ණ ඇතා මැදි- වන සේ මකර තොරණක් ද යොදා පහනට ඉතා විචිත්‍රවත් පෙනුමක් ලබා දී තිබෙයි. මෙවන් සුළු දෙයක් පවා ඉතාමත් ආකර්ෂණීය ලෙස නිර්මාණය කිරීමට පෙළඹීමෙන් එදා ශිල්පියා සතු විද්‍යාත්මක ඥානය මෙන්ම කලාත්මක නිමැවුම් ගුණය එකසේ සංකලනය වී ඇති බව මෙවන් පුරාවස්තුන් තුළින් කදිමට සනාථ වෙයි.

එසේම රන් තහඩුවෙන් කළ බුද්ධ ප්‍රතිමාව පොළොන්නරු යුගයේ කාසි, පද්මාකාර දා ගැබේ ආකෘතිය, මැණික් ගිල් වූ ධාතු කරඬුවක්, ලෝකඩ සහ මැටි පහන්, වටිනා පාෂාණ ආදී නිධන් වස්තූන් ද ධාතු

ගර්භයෙන් හමු වී තිබේ. මේ සියල්ල පරයන අපූරුම දෙය වන්නේ කුඩා ස්තූපයේ දා ගැබ තුළ තිබී හමු වූ තරමක් විශාල මැටි කොරන ය. පුරා විද්‍යාඥයන් අනුමාන කරන්නේ කිරිකැටි කුමරු නැවීම සඳහා මෙම

කොරහ උපයෝගී කර ගන්නට ඇති බවය. කුමරා උපන් නිඹිරගෙය මත මෙවන් මහා ස්තූපයක් ගොඩනංවා ඒ තුළ මැටි කොරහද නිධන් කරමින් රජතුමා නිඹිරගෙයන් නැවු කොරහන් පූජනීය ස්මාරකයන් වශයෙන් සලකා ඇති බව පෙනෙයි.

පරාක්‍රමබාහු යුගයේ දී මෙම වෛත්‍යය කළ බවට සාධක තහවුරු කරගත හැකි පොළොන්නරු යුගයේ රේඛාමය ලක්ෂණ සහිත සිතුවම් දොළොස්වන සියවසට අයත් අක්ෂර සහිත ගල් පුවරුව ආදි දෑ ඉතිහාසයේ නිශ්චිත සලකුණු වෙනුවෙන් සාක්ෂි සපයනු ලබයි.

මෙසේ කිරිසුවදැති මතකයට පූජනීයත්වයක් එක් කළ මිනිසා බෞද්ධ සංස්කෘතිකාංගයන්ගෙන් පෝෂණය ලබමින් සුන්දර නිර්මාණයන්ගෙන් ශිෂ්ටාචාර ගමන් මග සරසමින් ශේෂ්ඨත්වයන් විශිෂ්ටත්වයන් දැදිගම කොටුවෙහෙර තුළ සදානුස්මරණීය ලෙස තැන්පත් කර තිබේ.